

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtru[m] fuerit de purissimis sanguinibus Virginis eius corpus formatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

AD TERTIUM dicendum, qd in conceptione vi-
ri ex femina non est aliquid immundum, inquantu
est opus Dei, vnde dicitur Act. 10. Quod Deus crea-
uit, tu ne commune dixeris. i. immundum. Est ibi
tamen aliqua immunditia ex peccato proveniens,
prout cum libidine quis concipitur ex commistio-
ne maris & femine, quod tamen in Christo no fuit,
vt supra ostensum est. *

q. 19. ar. 2.

Cap. 6. circa
med. co. 6.

Si tamen aliqua esset ibi immunditia, ex ea non
inquinaretur Dei verbum, quod nullo modo est
immutabile vel alterabile. Vnde Aug. * dicit in lib.
contra quinque haereses, Dicit Deus creator homi-
nis, Quid est quod te permouet in mea natiuitate?
non sum libidinis conceptus cupiditate. ego mat-
rem de qua nascerer feci. Si solis radius cloacarū
fordes siccare nouit, eis inquinari non nouit, quan-
to magis splendor lucis aeternae, quocumq; radi-
auerit mundare potest, & ipse pollui non potest?

ARTICVLVS V.

¶ Super Quaestio-
nis trigesima prima
Articulum
quintu.

q. 21. q. 2.
ar. 5.

Vtrū corpus Christi de purissimis san-
guinibus virginis formatu fuerit.

AD QUINTUM sic procedit.

Titulus duo ponit, scilicet ex lan-
guine, & ex pu-
rissimo. Et languis
quidem ponitur ad
differentiam carnis,
osibus, neru & humil-
modi partium: puri-
tas autem apponitur
ad excludendam ad-
missionem feminū,
quae videtur in alio-
rum hominum for-
matione concurrere.

In corpore articu-
li quia est conclusio:
Corpus Christi fuit
conceptum ex puris-
simo sanguine beatae
Virginis, ad amplio-
rem digestionē per-
ducto per virtutem
eius generatiuam.
Probatur. Generatio
Christi habuit natu-
ralem modum gene-
rationis quo ad hoc,
quod ex femina est,
& supernaturalē quo
ad hoc, quod est ex
Virgine. ergo habet
materiam ex matre
similem aliis. princi-
piū vero actiuum
diuersum. ergo ha-
bet pro materia san-
guinem matris non
quemcūque, sed per-
ductum naturali ma-
tris uirtute ad hoc,
quod materia sit ap-
ta conceptui. Antec-
edens patet ex au-
thoritate Amb. in pre-
cedenti articulo. Pri-
ma cōsequētia pro-
batur: quia ad natu-
ralem modum gene-
rationis spectat con-
formitas materiae, si-
cut conformitas ma-
tris: quia naturaliter
mater materā mini-
strat, ad supernatu-
ralem vero modum

Et g. orth. fi.
6.2. in med.

Art. preced.

fuerit cōcepta ex purissimis san-
guinibus Virginis. Dicitur enim
in collecta, qd Deus verbum suū
de Virgine carnem sumere vo-
luit: sed caro differt a sanguine
Virginis, ergo corpus Christi non
est sumptū de sanguine virginis.

¶ 2. Præ. Sicut mulier formata
est miraculose de viro, sic corp?
Christi miraculose formatū est
de virgine: sed mulier non dici-
tur esse formata de sanguine vi-
ri, sed magis de carne & ossibus
eius, secundum illud, quod dicitur
Gen. 2. Hoc nunc os de ossi-
bus meis, & caro de carne mea.
ergo videtur quod nec etiā cor-
pus Christi formari debuērit de
sanguine virginis, sed de carni-
bus & ossibus meis.

¶ 3. Præ. Corpus Christi fuit
eiusdem speciei cū corporibus
aliorum hominum: sed corpo-
ra aliorum hominum, non for-
mantur ex purissimo sanguine,
sed ex semine & sanguine men-
struo. ergo videtur, quod nec
etiā corpus Christi fuerit cō-
ceptum ex purissimis sanguini-
bus Virginis.

SED CONTRA est, quod Dam.
* dicit in 3. li. qd filius Dei cōstru-
xit sibi ipsū ex castissimis, & puris-
simis sanguinibus virginis car-
nem animatā anima rationali.

RESPON. Dicendum, qd sicut
supra dictum est, * in cōceptio-
ne Christi fuit secundum cōdi-
tionem naturā, qd est natus ex
femina, sed supra conditionē na-
turā, quod est natus ex virgine.
Habet aut hoc naturalis condi-
tio, quod in generatione aialis
femina materiam ministrat, ex

F parte aut maris sit principiu a-
ctiuū in generatione, sicut pro-
bat Phil. in lib. * de generatione
aialium. Femina aut, quae ex ma-
re concipit, non est virgo. & iō
ad supernaturalē modū gñatio-
nis Christi pertinet, qd actiuū prin-
cipiu in generatione illa fuerit
virtus supernaturalis diuina: sed
ad naturalē modum generatio-
nis eius pertinet, qd eius materia,
de qua corpus eius cōceptū est,
sit conformis materiae, quā alia
femina ministrat ad concep-
tionē prolis. Haec autem mate-
ria sūm Phil. * in li. de generatio-
ne aialium, est sūguis mulieris,
nō quicumq; sed perductus ad
quandā amplioem digestionē
per uirtutem generatiuā mris,
ut sit materia apta, ad concep-
tū. & ideo ex tali materia fuit
corpus Christi conceptum.

AD PRIMUM ergo dicendum,
qd cū beata virgo fuerit eiusdem
naturae cū alijs feminis, cōsequens
est qd habuerit carnē & ossa eius-
dem naturae. Carnes aut & ossa in
alijs feminis sūt actuales corpo-
ris partes, ex quibus cōstituitur
integritas corporis; & iō subtra-
hi nō pōt sine corruptione cor-
poris, vel diminutione. Christus
aut, qui venerat corrupta repa-
rare, nullā corruptionē aut di-
minutionē integritati mris eius
inferre debuit, ut sup. dictū est. *
& ideo nō debuit corpus Chri-
sti formari de carne, vel ossibus
virginis, sed de sanguine, qd non-
dum est actū, sed est potentia to-
tum, ut dicitur in lib. de genera-
aialium. & ideo dī carnem de
virgine sumpisse, nō qd materia
corporis eius fuerit actu caro,
sed sanguis, qd est potentia caro.

AN SECVNDVM dicēdū, qd si-
cut in j. parte dictū est, * Adā, qd
iustitutus erat, ut principiu quod
dā humanae naturae, habebat in
suo corpore aliqd carnis & of-
sis, qd nō pertinebat ad integri-
tatē personālē ipsius, sed solum
inquantū erat naturā humanā
principiu, & de tali formata est
mulier absq; viri detrimēto, sed
nihil tale fuit ī corpore virginis,
ex quo corp? Christi posset forma-
ri sine corruptioe mris corporis.

AD TERTIUM dicēdū, qd se-
men femine non est generatio-
ni aptū: sed est quiddā imper-
fectū in genere d feminis, qd nō
potuit pducī ad pfectū feminis
cōplementem, pp imperfectionē
virtutis femineae. & iō tale semē
non est materia, qd de necessita-

spectat difformitas
principij actiu: quia
femina ex viro concipi-
ens non est virgo: prin-
cipium autem actiuū
naturaliter ad viuū
spectat. Secunda vero
cōsequētia probatur
auctoritate Philosophi
communem materiam
mulierum ponentis, scilicet
guinem talem.

Hoc in loco aduer-
te nouum errorē die-
bus nostris exortum,
dicentem Christum
cōceptum ex sangui-
ne beatae Virginis pu-
rissimo non quocum-
que, sed in corde exi-
stente: ita quod ex
tribus guttis sangui-
nis circa cor beatae
Virginis conceptus
est Christus. Repu-
gnat autem hic error
& dictis hic, & An-
brojii supradictae au-
thoritati (secundum
conditionem naturae
i vtero femine fuit)
& sacrae Scripturae
ex voce Angeli dice-
tis, Ecce concipies
in vtero, non in cor-
de. Et quod proprie
de vtero loquatur, ex
beatae Virginis ver-
bis habetur, quae opti-
me intellexit verba
Angeli, & respon-
dens dixit, Quomodo
fiet istud, quoniam
virum nō cognosco?
Si in corde conceptu-
ra erat, male allega-
ta fuisset causa que-
stionis, Quoniam
virum nō cognosco:
conceptio enim in
corde non fit ex femi-
ne viri, de modo er-
go concipiendi in v-
tero illo quaesitum, in
quo ex femine concipi
conueuit. Amplius,
Beata Virgo in euang-
elio dicitur praegnan-
s, & quod peperit
filium, & qd est
mater; quae omnia
falsa essent. Nam
habens infantem in
corde, non est praeg-
nans, sicut nec si ha-
beret infantem in sto-
mache, aut in ventri-
culo cerebri: praeg-
nans enim sola illa
dicitur, quae in loco
naturali infantē con-
ceptum habet. Simi-
liter nec mater, si-
cut nec Adam fuit
parere, aut mater E-
ua, licet ex eius parte
vna fuerit formata
Eua, tollit ergo veritatem
materitatis beatae
Virginis respectu
Christi error iste.
Vnde & ita
dam-

Lib. 4. c. 1. ar. 2.

Lib. 4. c. 1. ar. 2.

q. 21. ar. 2.

q. 21. ar. 2.

Lib. 4. c. 1. ar. 2.

q. 21. ar. 2.

q. 21. ar. 2.

D. 661.

dāntis fuit Romae, me praesente.

In response ad tertium aduerse diligenter vim arguunt: vt ex notitia modi intelligas solutionem. Obicit duo, tertium argumentum. s. semen & mēstruū esse ex quibus aliorum hominum corpora formantur, tanquam ex materia: conlat enim vtriusque opponi puri sanguini, ac propterea Christi corpus ex eiusdem formatum, si eiusdem est speciei nobiscum. Respondet auctor singillatim ad singula. Et de semine quidem mulieris quatuor dicit: primum, quod non est apud generationem secundum, quod est in genere feminis imperfectum quid: tertium, quod non est materia necessaria ad conceptum: quartum, quod cum qualiam concupiscentia resoluitur. Et infert Auditor tertium ex primo & secundo, confitens illud a florita re Aristot. In speciali autem dicit corpus Christi non fuisse ex tali materia, tum propter tertium dictum, tum propter quartum: & confirmat illud auctoritate Damasc. Habes hinc Auditor firmare sententiam dicentium id, quod semen mulieris vocatur, esse vere in semine genere, licet vt imperfectū quid, inepum autem esse ad generationem intellege, vt semen quod in genere causae efficiens locum nōst, in s. Met. & propterea non infert Auditor totale exclusionem illius a conceptu, sed necessarium concursum tantummodo excludit.

Super Quaestione trigesima prima Aristotelum sextum.

Itulus occasio nem habet ex errore putantium, corpus Christi formatum ex certa determinata portione transfusa successiue de persona in personam ab Adam, vique ad beatam Virginem: siue hoc se opinant esse commune omnibus hominibus.

re requiratur ad conceptum, sicut Phi. dicit lib. de i. gene. animalium. & ideo in conceptione corporis Christi non fuit: praesertim quia licet sit imperfectum in genere feminis, tamen cum quadam concupiscentia resoluitur, sicut & semen maris. In illo autem conceptu virginali, concupiscentia locū habere nō potuit. & ideo Dam. dicit quod corpus Christi nō semināliter conceptum est. Sāguis autē mēstruus, quem feminae per singulos mēses emittunt, impuritate quadam naturalē habet corruptiōis: sicut & cetera superfluitates, quibus natura nō indiget, sed eas expellit. Ex tali autem mēstruo corruptiōnē habere, quod natura repudiat, nō formatur conceptus, sed hoc est purgamentum quoddam illius puri sanguinis, quod digestionē quadam est preparatus ad conceptum, quali purior & perfectior alio sanguine. Habet tamē impuritatē libidinis in conceptione aliorum hominum: inquantū ex ipsa commistione maris & feminae, talis sanguis ad locum generationi cōgruum attrahitur: sed hoc in cōceptione Christi nō fuit, quia operatione Spiritus sancti talis sanguis i vtero Virginis adunatus est, & formatus in plē. Et ideo dicitur corpus Christi ex castissimis & purissimis sanguinibus Virginis formatum.

ARTICVLVS VI.
Vtrum corpus Christi in antiquis patribus fuerit secundum aliquid signatum.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod corpus Christi fuerit secundum aliquid signatum in Adā. & in alijs patribus. Dicitur enim Aug. 10. sup. gene. ad literam, quod caro Christi fuit in Adā, & Abraham, & alijs patribus secundum aliquid signatum.

¶ 2. Praeter Rom. i. dicitur, quod Christus factus est ex semine Dauid secundum carnem: sed semen Dauid fuit aliquid signatum in ipso. ergo Christus fuit in Dauid secundum aliquid signatum, & eadem ratione in alijs patribus.

¶ 3. Praet. Christus ad humanū genus affinitatem habet, inquantū ex humano genere carne assumptus: sed si caro illa nō fuit secundum aliquid signatum in Adam, nullū videtur habere affinitatem ad humanū genus, quod ex Adā detri-

A uatur: sed magis ad alias res, videlicet materiae carnis eius assumpta est. videtur ergo quod caro Christi fuerit in Adam, & in alijs patribus secundum aliquid signatum.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit 10. super Genes. ad litteram, quocumque modo Christus fuit in Adam & Abraham, & alijs patribus, alij homines etiam ibi fuerunt, sed non conuerterunt: alij autē homines non fuerunt in Adam & Abraham, secundum aliquam materiam signatam, sed solum secundum originem, vt in 1. parte habitū est. ergo neque Christus fuit in Adam, & Abraham, secundum aliquid signatum, & eadem ratione nec in alijs patribus.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, materia corporis Christi non fuit caro, & os beatę Virginis, nec aliquid, quod fuerit actu pars corporis eius, sed sanguis, qui est potentia caro. Quicquid autem fuit in beata virgine a parentibus acceptum, fuit actu pars corporis beatę virginis. Vnde illud, quod fuit in beata virgine a parentibus acceptum, non fuit materia corporis Christi, & ideo dicendum est, quod corpus Christi non fuit in Adam, & alijs patribus secundum aliquid signatum, ita scilicet quod ad quā pars corporis Adę, vel alieuius alterius posset designari determinate, ut diceretur quod ex hac materia determinate, formabitur corpus Christi, sed fuit ibi secundum originem, sicut & caro aliorum hominum: Corpus enim Christi habet relationem ad Adam, & alios patres, mediante corpore matris eius. Vnde nullo alio modo, fuit in patribus corpus Christi, quam corpus matris eius, quod non fuit in patribus secundum materiam signatam, sicut nec corpora aliorum hominum, sit in prima parte dictum est.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod cum dicitur Christus fuisse in Adam, secundum corpulentam substantiam, non est intelligendum hoc modo, quod corpus Christi in Adam fuerit, quādam corpulenta substantia: sed quia corpulenta substantia corporis Christi, id est, materia, quam sumpsit ex virgine, fuit in Adam, sicut in principio actiuo, non autem sicut in materiali principio: quia scilicet, per virtutem generatiuam Adę, & aliorum ab Adam descendentium vsque ad beatam virginem, factum est ut illa materia prepararetur, ad conceptum corporis Christi. Non autem fuit materia illa formata in corpus Christi, per virtutem feminis ab Adam derivatam: & ideo Christus dicitur fuisse in Adam originaliter, secundum corpulentam substantiam: non autem secundum seminalem rationem.

AD SECVNDVM dicendum, quod quamuis corpus Christi nō fuerit in Adam, & in alijs patribus, secundum seminalem rationem: corpus tamē beatę virginis, Tertia S. Thomę. P 2 quod

bus fuit Christo proprium, quod in corpore antiquo vna est cōfessio: Corpus Christi non fuit in Adam, & alijs patribus, secundum aliquid signatum. Probat: Quicquid fuit in beata Virgine a parentibus acceptum, fuit actu pars beatę Virginis, ergo illud nō fuit materia corporis Christi, ergo corpus Christi nō fuit in Adam, & alijs, secundum aliquid signatum. Antecedens pro constanti relinquitur: quia sic est in alijs hominibus. Prima enim & praecipua pars genitū est id, quod a parentibus habetur, secundum oēs. Prima consequentia probatur: quia materia corporis Christi non fuit caro, aut os, aut quicquid pars actū beatę Virginis, sed sanguis, ut patet in precedenti articulo. Secunda vero consequentia probatur: quia corpus Christi nō habet originem relationem ad Adam, & alios patres, nisi mediante corpore matris iuxta.

Quicquid fuit in beata Virgine a parentibus acceptum, fuit actu pars corporis beatę virginis. Vnde illud, quod fuit in beata virgine a parentibus acceptum, non fuit materia corporis Christi, & ideo dicendum est, quod corpus Christi non fuit in Adam, & alijs patribus secundum aliquid signatum, ita scilicet quod ad quā pars corporis Adę, vel alieuius alterius posset designari determinate, ut diceretur quod ex hac materia determinate, formabitur corpus Christi, sed fuit ibi secundum originem, sicut & caro aliorum hominum: Corpus enim Christi habet relationem ad Adam, & alios patres, mediante corpore matris eius. Vnde nullo alio modo, fuit in patribus corpus Christi, quam corpus matris eius, quod non fuit in patribus secundum materiam signatam, sicut nec corpora aliorum hominum, sit in prima parte dictum est.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod cum dicitur Christus fuisse in Adam, secundum corpulentam substantiam, non est intelligendum hoc modo, quod corpus Christi in Adam fuerit, quādam corpulenta substantia: sed quia corpulenta substantia corporis Christi, id est, materia, quam sumpsit ex virgine, fuit in Adam, sicut in principio actiuo, non autem sicut in materiali principio: quia scilicet, per virtutem generatiuam Adę, & aliorum ab Adam descendentium vsque ad beatam virginem, factum est ut illa materia prepararetur, ad conceptum corporis Christi. Non autem fuit materia illa formata in corpus Christi, per virtutem feminis ab Adam derivatam: & ideo Christus dicitur fuisse in Adam originaliter, secundum corpulentam substantiam: non autem secundum seminalem rationem.

AD SECVNDVM dicendum, quod quamuis corpus Christi nō fuerit in Adam, & in alijs patribus, secundum seminalem rationem: corpus tamē beatę virginis, Tertia S. Thomę. P 2 quod

Lib. orth. fid. c. 46. & 7.

Li. ecc. 20. 10. 1.

g. dicit. q. 4. art. 2.

Li. ecc. 20. 10. 1.

g. dicit. q. 4. art. 2.

Super Quaestione trigesima prima Aristotelum sextum.

Itulus occasio nem habet ex errore putantium, corpus Christi formatum ex certa determinata portione transfusa successiue de persona in personam ab Adam, vique ad beatam Virginem: siue hoc se opinant esse commune omnibus hominibus.

Li. ecc. 20. & 26. colligi cur. c. 7.

j. p. q. ul. art. 2.

Ar. praet. 2.

j. p. q. ul. art. 2.

D. 176.